

EGA lidelser i EU's medlemslande

Sammendrag af agenturets rapport

EGA lidelser er en almindeligt brugt betegnelse for de arbejdsbetingede lidelser, der opstår i kroppens muskler og led som følge af ensidigt gentaget arbejde (EGA). Disse lidelser kan især være lokaliseret til skuldre og nakke, håndled og albuer men også til knæ, og kan være forårsaget af uhensigtsmæssige arbejdsstillinger og -bevægelser eller meget ensidigt og tempobetonet arbejde (se agenturets rapport *Work-related neck and upper limb musculoskeletal disorders*).

Dette datablad fremhæver resultaterne af en ny rapport fra Det Europæiske Arbejdsmiljøagentur, *Repetitive Strain Injuries in the Member States of the European Union*, og er baseret på resultaterne af en spørgeskemaundersøgelse fra 1999. Den blev gennemført på anmodning fra det Hollandske social- og arbejdsministerium, der ønskede at få oplyst, hvordan de forskellige europæiske lande definerer og vurderer EGA-problemet, og hvilke politikker og foranstaltninger der anvendes til løsning heraf.

EGA lidelser – et europæisk perspektiv

- Der findes ingen fælles definition på EGA lidelser i medlemsstaterne, selvom alle landene benytter en form for terminologi, der i hvert fald implicit nævner disse lidelser, såsom fx symaskinesyndrom.
- Der er stor forskel på medlemsstaternes metoder til indsamling af data samt på de tilgængelige data om forekomsten af disse lidelser. De eksisterende data bekræfter dog, at EGA udgør en betydelig risiko på arbejdspladsen.
- Forekomsten af disse problemer er knyttet til den type arbejde, der typisk udføres af kvinder. Kvinder er ofte beskæftiget i erhverv, der udsætter dem for en større risiko for EGA lidelser.
- Medlemsstaterne træffer diverse foranstaltninger til nedsættelse af hyppigheden af disse lidelser.

Regeringspolitikker vedrørende EGA lidelser

En række medlemsstater har udarbejdet specifikke politikker og planer til forebyggelse af arbejdsbetingede EGA lidelser. Der findes forskellige initiativer, bl.a.:

- forebyggende foranstaltninger rettet mod specifikke sektorer

- forbedring af indberetningssystemer
- finansiering af forskning eller specifikke undersøgelser
- udarbejdelse af informationsmaterialer, retningslinjer osv.
- protokoller vedrørende sundhedsovervågning
- udarbejdelse af handlingsplaner og målsætninger med henblik på at mindske hyppigheden.

I andre medlemsstater udgør forebyggelsen af EGA lidelser en del af den samlede strategi til forebyggelse af erhvervsrelaterede risici og gennemførelse af europæisk lovgivning. EGA lidelser kan opfattes som en del af en større gruppe af lidelser i kroppens muskler og led, herunder bl.a. rygskeer som følge af risici forbundet med manuel håndtering. Dette forklarer, hvorfor nogle af eksemplerne fra medlemsstaterne også omfatter manuel håndtering.

- **Østrig:** Der blev i 1999 gennemført en undersøgelse med henblik på at opføre arbejdsbetingede skader på rygsøjlen og seneskedelidelser på den officielle liste over arbejdsbetingede lidelser.
- **Belgien:** Der er oprettet en officiel debatgruppe, som skal undersøge problemet. Indførelsen af en informationspolitik for arbejdsgivere og arbejdstagere er under overvejelse.
- **Danmark:** Løsningen af EGA -problemet indgår i ministeriets handlingsplan "Rent arbejdsmiljø år 2005". På baggrund af en folketingsbeslutning har arbejdsmarkedets parter udarbejdet en handlingsplan, som skal nedsætte hyppigheden med 50%.
- **Frankrig:** Flere regioner har gjort forsøg med ændrede indberetningsprocedurer. Antallet af EGA lidelser-indberetninger tidobledes i visse regioner, og kvaliteten af de modtagne oplysninger blev betydeligt forbedret.
- **Tyskland:** Programmer til bekæmpelse af lidelser i bevægeapparatet fokuserer på forskningsundersøgelser og gennemførelse af fællesskabsbestemmelser på nationalt plan.
- **Grækenland:** Aktiviteterne vedrører gennemførelse af arbejdsmiljølovgivningen for forebyggelse af lidelser i bevægeapparatet i overensstemmelse med EU's direktiver om skærmtterminaler og manuel håndtering af byrder.
- **Irland:** Planlægger at tackle problemet specifikt i et kommende arbejdsprogram.
- **Luxembourg:** Planerne for 2000 omfatter to projekter i finans- og byggesektoren.
- **Nederlandene:** Der er udarbejdet en fireårig målsætning med henblik på at mindske EGA -klager blandt skærmarbejdere med 10 % (eller 100.000 tilfælde).
- **Spanien:** På statsniveau er der udarbejdet en politik, som omfatter lovgivning, offentliggørelse af tekniske manualer og protokoller vedrørende sundhedsovervågning. En række selvstyrende regioner har iværksat undersøgelser med henblik på at forbedre arbejdsmetoder i specifikke sektorer og efterfølgende mindske EGA lidelser (f.eks. banasektoren på De Kanariske Øer).
- **Sverige:** Arbejdsbetingede lidelser i kroppens muskler og led er et af fem prioriterede områder i den nationale arbejdsmiljøstyrelses aktuelle treårige plan. Initiativerne har omfattet nye bestemmelser vedrørende ergonomi til forebyggelse af lidelser i bevægeapparatet, mens de nyligt reviderede bestemmelser vedrørende skærmarbejde fremhæver problemerne med ensidigt, repetitivt arbejde med tastatur og mus.
- **Storbritannien:** Spørgsmålet betragtes som et alvorligt problem, og der træffes foranstaltninger inden for rammerne af den eksisterende lovgivning.

Målsætninger for reducere af EGA -relaterede klager

Selvom metoden endnu ikke er særligt udbredt, har en række medlemsstater fastsat kvantitative mål med henblik på at reducere hyppigheden af EGA lidelser. I Danmark sigter en handlingsplan i samarbejde med arbejdsmarkedets parter mod at halvere mængden af helbredsskadeligt EGA. Sveriges specifikke målsætning er at reducere antallet af kvinder, der dagligt løfter byrder på 15 kg med 25%. Nederlandene ønsker at opnå en reduktion på 10% i antallet af EGA -klager i forbindelse med skærmarbejde inden for en fireårig periode.

Informationskampagner om EGA -relaterede klager

Undersøgelsen gav mange eksempler på informationskampagner til forebyggelse af EGA -relaterede klager. Nogle initiativer er regeringsstyrede og gennemføres i samarbejde med arbejdsmarkedets parter, f.eks. arbejdsgiverorganisationer og arbejdstagerorganisationer. Men andre organisationer gennemfører ligeledes regelmæssigt kampagner, såsom fagforeningerne selv. Kampagnerne kan omfatte fremstilling og omdeling af informationsmateriale, afholdelse af seminarer, anvendelse af inspektører for at fremhæve problemet, valg af uge til afholdelse af aktiviteter. De kan være rettet mod specifikke sektorer eller specifikke lidelser/risici, såsom rygsmærter/manuel håndtering. Nedenstående er eksempler herpå:

- **Belgien:** Den nationale aktionskomite for arbejdsmiljø i bygge- og anlægssektoren planlægger at iværksætte en informationskampagne vedrørende EGA for bygge- og anlægsarbejdere.
- **Danmark:** Arbejdsmarkedets parter har udstedt retningslinjer for forebyggelse af EGA problemer til de berørte sektorer. Arbejdstilsynet i Danmark har ligeledes sendt informationsmateriale til disse sektorer i forbindelse med dets initiativer til formindskelse af EGA lidelser. Der er afholdt informationsmøder dels på centralt plan for fagfolk inden for arbejdsmiljø, dels på lokalt plan for ansatte i industrier, hvor EGA forekommer.
- **Luxembourg:** Der blev afholdt en national bevidsthedsskabende uge i 1999.
- **Holland:** I 1999 iværksatte regeringen en oplysningskampagne rettet mod skærmarbejdere og deres arbejdsgivere. Der omdeltes en cd-rom og folder til alle firmaer med mindst 20 ansatte med henblik på at gøre skærmarbejdere opmærksomme på risiciene og informere om effektive forholdsregler mod EGA lidelser.
- **Portugal:** Der er iværksat bevidsthedsskabende kampagner rettet mod arbejdstagere og arbejdsgivere.
- **Spanien:** Der er udarbejdet informationsbrochurer om specifikke emner, såsom håndtering af byrder, arbejdsstillinger, karpaltunnelsyndrom og dataskærme.

Samarbejdsinitiativer eller frivillige aftaler om forebyggelse af EGA lidelser

Der findes en lang række samarbejdsinitiativer eller frivillige aftaler med arbejdsmarkedets parter, der normalt finder sted på sektorplan, og hvor arbejdsmarkedsparterne samarbejder aktivt om nationale projekter eller sektorprojekter.

- **Belgien:** Der gennemføres forhandlinger i bygge- og anlægssektoren, som kan føre til en aftale om begrænset arbejdsbelastning.
- **Italien:** Der blev undertegnet en aftale vedrørende sundhedspersonale (den offentlige sektor) inden for forebyggende systemer i henhold til rammedirektivet.

- **Holland:** Arbejdsmarkedets parter i de sektorer, hvor risikoen er størst, vil blive anmodet om at drøfte mulighederne for en specifik frivillig aftale vedrørende EGA lidelser. Det videnskabelige sundhedsråd i Nederlandene er blevet anmodet om at nå frem til en videnskabelig konsensus vedrørende de specifikke arbejdsbetingede faktorer, som er forbundet med EGA lidelser.
- **Spanien:** På statsniveau har man forsøgt at etablere et samarbejde mellem arbejdstilsynet og fagforeningerne i en række kampagner om EGA lidelser i specifikke sektorer (tøjproduktion og kassepersonale i lavprisvarer), men dette har ikke resulteret i konkrete foranstaltninger. Visse selvstyrende regioner har planlagt at iværksætte en række projekter i specifikke sektorer.
- **Sverige:** De ansatte i den nationale arbejdsmiljøstyrelse har i mange år arbejdet regelmæssigt i branchegrupper med arbejdsmarkedets parter, f.eks. inden for hoteller/restauranter og engros-/detailhandel. Arbejdsbetingede lidelser i bevægeapparatet (herunder EGA lidelser) er et af de spørgsmål, der behandles i samarbejdsgrupperne.

Yderligere informationsmateriale

Rapportens komplette tekst er disponibel på agenturets websted: <http://agency.osha.eu.int/publications/reports/>.

Papirudgaven af rapporten Repetitive Strain Injuries in the Member States of the European Union, 32 s., European Agency for Safety and Health at Work, 2000, ISBN 92-828-8804-5 kan bestilles ved Kontoret for De Europæiske Fællesskabers Officielle Publikationer EUR-OP i Luxembourg (<http://eur-op.eu.int>) eller ved dets salgssteder.

Work-related neck and upper limb musculoskeletal disorders, 116 s., Buckle, P., Devereux J., European Agency for Safety and Health at Work, 1999, ISBN 92-828-8174-1, pris 7 euro (eksklusive moms). Rekvireres som ovenstående.

EU's informationskampagne om lidelser i kroppens muskler og led

'Læg ikke krop til hvad som helst!' er temaet for den europæiske arbejdsmiljøuge, som afholdes i de 15 medlemsstater i oktober 2000. Agenturet har udarbejdet datablade og andet informationsmateriale i forbindelse med ugen. <http://osha.eu.int/ew2000/> er det direkte link til information om den europæiske uge.